

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อจำกัดและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อจำกัดในการวางแผนการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 213 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย จากประชากรทั้งหมด 983 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ซึ่งถามเกี่ยวกับข้อจำกัดในการวางแผนการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อจำกัดในการวางแผนการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ในเรื่อง บุคลากร ข้อมูลสารสนเทศ งบประมาณและเวลา ที่ส่งผลกระทบต่อเตรียมการวางแผน การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล โดยได้รับแบบสอบถามคืนครบตามจำนวน 213 ชุด นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ และร้อยละ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ บุคลากรกับการเตรียมการวางแผน การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติและการติดตามประเมินผล โดยภาพรวมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา พบว่าข้อจำกัดของบุคลากรกับการเตรียมการวางแผนส่วนมากเกิดจากบุคลากรที่ขาดการประสานกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจึงขาดข้อมูลที่มีความจำเป็นต้องใช้ในการเตรียมการวางแผน บุคลากรไม่มีความรู้ความสามารถในเรื่องของการจัดทำแผน และบุคลากรไม่มีการเตรียมการวางแผนไว้ล่วงหน้า ส่วนที่เป็นข้อจำกัดน้อยที่สุดคือไม่มีการเตรียมบุคลากรในการเตรียมการวางแผน ส่วนข้อจำกัดของบุคลากรกับการวางแผน พบว่าส่วนมากเกิดจากการยึดติดกับนโยบาย มาตรการ และเป้าหมายของส่วนกลางไม่สามารถศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและตามความต้องการของหน่วยงานที่เป็นข้อจำกัดน้อยที่สุดคือ ไม่สามารถจัดลำดับขั้นตอนของการดำเนินงาน ข้อจำกัดของบุคลากรกับการนำแผนไปปฏิบัติ พบว่า ส่วนมากเกิดจากการปฏิบัติตามความเคยชินมากกว่าจะยึดแผนเป็นแบบ ขาดการประชาสัมพันธ์ในรายละเอียดของการนำแผนไปปฏิบัติ และขาดแคลนบุคลากรในการนำแผนไปปฏิบัติ ข้อที่เป็นข้อจำกัดน้อยที่สุดคือขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ข้อจำกัดของบุคลากรกับการติดตามและประเมินผล พบว่า ส่วนมากเกิดจากบุคลากรไม่ให้ความสำคัญกับการติดตามและประเมินผล ไม่มีการติดตามและประเมินผลระหว่างการปฏิบัติงาน ไม่ใช้แผนในการประเมินผลที่เป็นข้อจำกัดน้อยที่สุดคือการยึดติดกับรูปแบบที่วัดในเชิงปริมาณอยู่ตลอดเวลา

ส่วนข้อเสนอแนะของข้อจำกัดของบุคลากรกับการเตรียมการวางแผน การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติและการติดตามประเมินผล ได้ข้อเสนอแนะว่าบุคลากรกับการเตรียมการวางแผนเป็นเรื่องของบุคลากรไม่ให้ความสำคัญในการเตรียมข้อมูลเพื่อการวางแผน มักจะมีการเตรียมการวางแผนเมื่อได้รับคำสั่งจากเบื้องบน ทำให้การดำเนินการวางแผนเกิดความล่าช้า บุคลากรกับการวางแผนมักจะขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผน บุคลากรกับการนำแผนไปปฏิบัติคือการไม่ยึดแผนงานเป็นหลักและไม่ใช้แผนเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน ส่วนบุคลากรกับการติดตามประเมินผล คือบุคลากรออกติดตามและประเมินผลงานตามแผนงานและโครงการต่างๆ โดยไม่มีงบประมาณรองรับ ทำให้การติดตามและประเมินผลไม่มีประสิทธิภาพ

ข้อมูลสารสนเทศกับการเตรียมการวางแผน การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลโดยภาพรวมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ข้อจำกัดด้านข้อมูลสารสนเทศกับการเตรียมการวางแผนส่วนมากเกิดจากข้อมูลที่ไม่เป็นปัจจุบันข้อมูลและสารสนเทศที่มีความจำเป็นที่ต้องใช้ในการวางแผนมีไม่เพียงพอ ไม่ครอบคลุมเนื้อหา มีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง และที่เป็นข้อจำกัดน้อยที่สุดคือการมีข้อมูลที่มากเกินไปจนความจำเป็น ข้อจำกัดของข้อมูลสารสนเทศกับการวางแผนส่วนมาก เกิดจากไม่มีการตรวจสอบข้อมูลที่ใช้ในการวางแผน ไม่มีการใช้ข้อมูลเพื่อการบริหารและการจัดการในการวางแผน และที่เป็นข้อจำกัดน้อยที่สุดคือไม่มีการใช้ข้อมูลสำหรับการพัฒนาโครงการที่มีอยู่ ข้อจำกัดของข้อมูลสารสนเทศกับการนำแผนไปปฏิบัติ ส่วนมากเกิดจากไม่มีการนำข้อมูลสารสนเทศไปจัดเป็นระบบ หมวดย่อย ร่องลงไปคือไม่มีการเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูลสารสนเทศ ข้อที่เป็นข้อจำกัดน้อยที่สุดคือการนำข้อมูลสารสนเทศไปปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้อง ข้อจำกัดของข้อมูลสารสนเทศกับการติดตามและประเมินผล ส่วนมากเกิดจากการไม่มีการตรวจสอบข้อมูลสารสนเทศอย่างถูกต้อง ข้อมูลที่ใช้รายงานผลการดำเนินงานไม่ชี้ให้เห็นความก้าวหน้าของโครงการ ไม่มีการปรับปรุงข้อมูลตลอดปีการศึกษา และที่เป็นข้อจำกัดน้อยที่สุดคือไม่มีการใช้ข้อมูลในการติดตามและประเมินผล

ส่วนข้อเสนอแนะจากข้อจำกัดเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศกับการเตรียมการวางแผน การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติและการติดตามประเมินผล ได้ข้อเสนอแนะว่าข้อมูลสารสนเทศกับการเตรียมการวางแผนไม่มีการจัดระบบหมวดย่อยข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ ทำให้เกิดความยุ่งยากเมื่อต้องการใช้ข้อมูล ข้อมูลสารสนเทศกับการวางแผนขาดการประสานงานระหว่างผู้จัดเก็บข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล ข้อมูลสารสนเทศกับการนำแผนไปปฏิบัติข้อมูลที่น่าไปปฏิบัติเกิดจากความต้องการมากกว่าเกิดจากความจำเป็น ข้อมูลสารสนเทศกับการติดตามประเมินผล คือเรื่องของการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการกำกับติดตามผลน้อย

งบประมาณกับการเตรียมการวางแผน การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล โดยภาพรวมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ข้อจำกัดด้านงบประมาณกับการเตรียมการวางแผน ส่วนมากเกิดจากขาดการทำงานงบประมาณที่เป็นระบบจึงทำให้ยากต่อการตัดสินใจ ไม่มีการวิเคราะห์การใช้งบประมาณ และที่เป็นข้อจำกัดน้อยที่สุดคือไม่มีรายละเอียดการใช้งบประมาณ ส่วนข้อจำกัดด้านงบประมาณกับการวางแผน ส่วนมากเกิดจากงบประมาณที่เขียนไว้ในโครงการไม่ได้รับการจัดสรร งบประมาณที่ได้รับในการวางแผนไว้มีน้อย งบประมาณที่ได้รับไม่สนองตอบต่อโครงการ และที่เป็นข้อจำกัดน้อยที่สุดคืองบประมาณที่ได้รับถูกปรับเปลี่ยนโครงการ และข้อจำกัดด้านงบประมาณกับการนำแผนไปปฏิบัติ ส่วนมากเกิดจากได้รับงบประมาณไม่เพียงพอกับการนำแผนไปปฏิบัติ ซึ่งได้แก่ การควบคุมการใช้งบประมาณที่มากเกินไปจึงทำให้ขาดความเชื่อมโยงในการนำแผนไปปฏิบัติ งบประมาณที่ได้รับไม่เหมาะสม และงบประมาณที่ได้รับไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ที่เป็นข้อจำกัดน้อยที่สุดคือรายละเอียดในการใช้งบประมาณไม่ชัดเจน ส่วนข้อจำกัดด้านงบประมาณกับการติดตามและประเมินผล ส่วนมากเกิดจากไม่มีงบประมาณกับการติดตามประเมินผล ไม่มีการติดตามประเมินผลการใช้งบประมาณ และที่เป็นข้อจำกัดน้อยที่สุดคืองบประมาณที่ใช้ในการติดตามประเมินผลถูกย้ายไปแผนงานอื่น

ส่วนข้อเสนอแนะจากข้อจำกัดเกี่ยวกับงบประมาณกับการเตรียมการวางแผน การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล ได้ข้อเสนอแนะว่างบประมาณกับการเตรียมการวางแผน ว่าไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการเตรียมการวางแผน งบประมาณกับการวางแผน ว่างบประมาณที่ได้รับมีน้อยทำให้ไม่เพียงพอกับความต้องการ การควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณให้ใช้จ่ายในกรอบที่ได้วางไว้ทำให้ขาดอิสระในการดำเนินงานต่างๆ ที่จะต้องทำตามแผนของโรงเรียน งบประมาณกับการนำแผนไปปฏิบัติ ขาดงบประมาณในการนำแผนไปปฏิบัติ งบประมาณกับการติดตามประเมินผลขาดงบประมาณในการติดตามประเมินผล

เวลากับการเตรียมการวางแผน การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล โดยภาพรวมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ข้อจำกัดด้านเวลากับการเตรียมการวางแผน ส่วนมากเกิดจากไม่มีการเตรียมการวางแผนไว้ล่วงหน้า ไม่มีการเรียงลำดับความสำคัญของงาน และไม่มีการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ที่เป็นข้อจำกัดน้อยที่สุดคือไม่มีปฏิทินในการปฏิบัติงาน และข้อจำกัดด้านเวลากับการวางแผน ส่วนมากเกิดจากมีระยะเวลาน้อยกับการวางแผน การมีโครงการเร่งด่วนเฉพาะหน้าอยู่บ่อยๆ ตลอดจนไม่ให้ความสำคัญกับเวลาที่ใช้ในการวางแผน ที่เป็นข้อจำกัดน้อยที่สุดคือไม่มีการเร่งรัดให้จัดทำแผน ส่วนข้อจำกัดด้านเวลากับการนำแผนไปปฏิบัติ ส่วนมากเกิดจากภารกิจงานด้านอื่นที่ล้นมือ ทำให้ไม่มีเวลาสำหรับการนำแผนไปปฏิบัติ มีงานอื่นเข้ามาแทรกกระหว่างการนำแผนไปปฏิบัติ และการวางแผนกับการปฏิบัติไม่

สอดคล้องกัน และที่เป็นข้อจำกัดน้อยที่สุดในเรื่องของเวลากับการการนำแผนไปปฏิบัติคือระยะเวลาในการนำแผนไปปฏิบัติถูกลดเวลา ในเรื่องข้อจำกัดด้านเวลากับการติดตามและประเมินผล ส่วนมากเกิดจากไม่มีเวลากับการติดตามประเมินผล ไม่มีเวลาปรับปรุงข้อมูลตลอดปีการศึกษา และไม่มีเวลาตรวจสอบข้อมูลสารสนเทศอย่างถูกต้อง และที่เป็นข้อจำกัดน้อยที่สุดในเรื่องของเวลากับการติดตามประเมินผลคือไม่มีเวลาทำสถิติข้อมูลทุกสิ้นปีการศึกษา

ส่วนข้อเสนอแนะจากข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลากับการเตรียมการวางแผน การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล ได้ข้อเสนอแนะว่าเวลากับการเตรียมการวางแผนว่าไม่มีปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ทำให้การปฏิบัติงานล่าช้าและคาดเคลื่อนอยู่ตลอดเวลา เวลากับการวางแผนว่า กิจกรรมของโรงเรียนมีมากตลอดปีการศึกษาจึงทำให้เวลาที่ต้องใช้ในการวางแผนขาดหายไป เวลากับการนำแผนไปปฏิบัติว่า กิจกรรมที่จะต้องปฏิบัติมีมากเกินไป จึงทำให้ปฏิบัติได้ไม่ครบตามเวลาที่กำหนด และเวลากับการติดตามประเมินผลผลว่า มีเวลาน้อยแต่ภาระงานมีมาก

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงข้อจำกัดในการวางแผนการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

บุคลากรกับการเตรียมการวางแผน การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเห็นว่าข้อจำกัดในเรื่องของบุคลากรที่เกี่ยวกับการเตรียมการวางแผน เกิดจากการที่บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของการเตรียมการวางแผน จึงทำให้ขาดการประสานงานกับฝ่ายต่างๆ ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ขาดข้อมูลและรายละเอียดที่จำเป็นต้องใช้ในการวางแผน เพราะในการวางแผนที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีการเตรียมการอย่างรอบคอบ และต้องศึกษาในบริบทที่เกี่ยวข้องทุก ๆ ด้านอย่างละเอียดรอบคอบ และต้องมีความเข้าใจในปัญหานั้น ๆ อย่างแท้จริง การประสานงานกันกับฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันจะทำให้เกิดการเตรียมการที่สนองต่อปัญหาและความต้องการได้มากที่สุด ซึ่งสิ่งที่ได้มาจะทำให้แผนมีคุณค่า สิ่งที่เป็นปัญหาและความต้องการจะมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง จากข้อจำกัดที่ได้เน้นตรงกับปัญหา ของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532, หน้า 2) กล่าวว่าในการจัดทำแผนที่ไม่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างแท้จริง ซึ่งมีสาเหตุที่สำคัญคือ หน่วยงานทุกระดับยังขาดการประสานแผนที่เป็นระบบ แผนที่ประสานสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ จะต้องสัมพันธ์กันทั้งนโยบาย เป้าหมาย กิจกรรม และงบประมาณ ส่วนในเรื่องข้อจำกัดของบุคลากรกับการวางแผน ส่วนมากคือการยึดติดกับนโยบาย มาตรการ และเป้าหมายของส่วนกลาง ตลอดจน

ไม่สามารถศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของหน่วยงานได้ ปัญหาที่เกิดจากการไม่สามารถศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของหน่วยงาน ก็เป็นอุปสรรคที่สำคัญที่เป็นสาเหตุให้การวางแผนไม่บรรลุตามเป้าหมาย เพราะนโยบายจากส่วนกลางจะเป็นนโยบายที่ไม่ครอบคลุมภารกิจของโรงเรียน

เช่นเดียวกับความเห็นของ สนานจิตร ฤทธนรินทร์ (2524, หน้า 82) ได้กล่าวว่า การกำหนดนโยบายในระดับสูงยังไม่ได้คำนึงถึงความต้องการ อันเป็นความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่น ส่วนข้อจำกัดของบุคลากรกับการนำแผนไปปฏิบัติส่วนมากเกิดจากการปฏิบัติตามความเคยชินมากกว่าจะยึดแผนเป็นแบบ การที่บุคลากรไม่นำแผนที่เขียนไว้มาปฏิบัติ เพราะอาจจะคิดว่ายุ่งยากและผูกมัดตัวเองเกินไป ที่สำคัญไม่ได้รับงบประมาณในการนำแผนไปปฏิบัติอย่างเพียงพอ จึงทำให้บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานซึ่งบางครั้งในการจัดทำแผนก็ไม่ครอบคลุมปัญหาทั้งหมด การขาดความคล่องตัว และทำให้เสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ จึงเป็นข้อจำกัดที่ทำให้การวางแผนไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่ง ชงชัย สันติวงษ์ (2543, หน้า 61) กล่าวว่าแม้การวางแผนจะเป็นกิจกรรมที่ควรส่งเสริม แต่ในทางปฏิบัติก็มีข้อจำกัดเหมือนกัน เช่น การวางแผนทำให้การบริหารงานต่างๆ ขาดความคล่องตัว คือการกำหนดทุกสิ่งทุกอย่างไว้ในแผนมักจะมีผลทำให้องค์การต้องผูกพันตนเองกับตัวแผนมากเกินไป ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียที่ทำให้ไม่สามารถปรับการบริหารงานไปตามเหตุการณ์ใหม่ และจากผลการวิจัยของ ทรงเกียรติ พิษมงคล (2533, หน้า 71) พบว่า ผู้บริหารไม่ชอบความยุ่งยากและข้อจำกัดในเรื่องของบุคลากรกับการติดตามและประเมินผลส่วนมากเกิดจากบุคลากรไม่ให้ความสำคัญกับการติดตามและประเมินผล การไม่ได้รับงบประมาณในการติดตามประเมินผล อาจมาจากสาเหตุที่ว่ามีความยุ่งยากในการจัดทำและผลจากการติดตามประเมินผลมักจะไม่ได้ได้รับความสนใจจากผู้บริหารในระดับสูง ที่จะติดตามและนำข้อผิดพลาดมาเป็นสิ่งที่ใช้ในการวางแผนในครั้งต่อไปได้ จึงทำให้บุคลากรคิดว่าการติดตามประเมินผลไม่เกิดประโยชน์ และขั้นตอนในการติดตามประเมินผลก็มีมาก ทำให้เกิดความยุ่งยากในการกรอกข้อมูล ซึ่ง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ (2543, หน้า 20) พบว่า การติดตามประเมินผลเป็นจุดอ่อนที่สำคัญในระบบการบริหารงาน

ข้อมูลสารสนเทศกับการเตรียมการวางแผน การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเห็นว่าข้อจำกัดด้านข้อมูลสารสนเทศกับการเตรียมการวางแผน ส่วนใหญ่เกิดจากข้อมูลที่ไม่เป็นปัจจุบัน และยังพบอีกว่าข้อมูลและสารสนเทศที่มีความจำเป็นที่ต้องใช้ในการวางแผนไม่เพียงพอ ข้อมูลไม่ครอบคลุม ข้อมูลมีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง และไม่มีการจัดระบบหมวดหมู่ของข้อมูลซึ่งชี้ให้เห็นว่าในเรื่องข้อมูลสารสนเทศยังไม่มีใครที่จะให้ความสำคัญอย่างแท้จริง ทั้งที่ความเป็นจริงแล้ว ข้อมูลสารสนเทศเป็นหัวใจของ

การวางแผนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่ง คิลก บุญเรืองรอด (2537, หน้า 34) กล่าวว่า ข้อมูลการวางแผนที่ไม่เป็นปัจจุบันไม่ถูกต้อง จะทำให้การวางแผนไม่ดี และจากผลการวิจัยของ นิคม มายขุนทด (2531, หน้า 114) พบว่า มีปัญหาเรื่องข้อมูลสารสนเทศที่ไม่ถูกต้อง และผลการวิจัยของ สมภพ ทิพย์เวียง (2535, หน้า 87) พบว่า ข้อมูลไม่ทันสมัยและวิธีการรวบรวมข้อมูลไม่ดีพอ ส่วนข้อจำกัดด้านข้อมูลสารสนเทศกับการวางแผน ส่วนมากเกิดจากไม่ได้มีการตรวจสอบข้อมูลที่ใช้ในการวางแผน อาจจะเป็นเพราะว่าขาดการประสานงานระหว่างผู้จัดเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูล ซึ่งการตรวจสอบข้อมูลสารสนเทศที่ใช้ในการวางแผน เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ เพราะการได้ข้อมูลที่ถูกต้องจะสามารถสนองตอบต่อความต้องการได้ซึ่งจะส่งผลให้การวางแผนมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับข้อจำกัดในเรื่องนี้ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2543, หน้า 183) ได้กล่าวว่า การขาดความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูล การไม่ให้ความสำคัญ และการไม่มีส่วนร่วมระบบข้อมูลมาตั้งแต่แรกแม้ข้อมูลจะมีความถูกต้องแม่นยำสูงเพียงใดก็จะไม่เกิดประโยชน์ ส่วนข้อจำกัดของข้อมูลสารสนเทศกับการนำไปปฏิบัติ ส่วนมากจะเกิดจากข้อจำกัดในเรื่องของการไม่มีการนำข้อมูลสารสนเทศไปจัดเป็นระบบ เป็นหมวดหมู่ ไม่มีการเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูลสารสนเทศ เพราะการจัดเรียงข้อมูลสารสนเทศจะเกิดจากความต้องการของผู้ปฏิบัติ มากกว่าเกิดจากความจำเป็นจึงทำให้เกิดความยุ่งยากในการนำข้อมูลออกมาใช้เพื่อการปฏิบัติ และผลการวิจัยยังพบอีกว่า ไม่มีการนำข้อมูลสารสนเทศไปปฏิบัติ การไม่สามารถจัดระบบของข้อมูลสารสนเทศไว้อย่างเป็นระบบ และแยกเป็นหมวดหมู่ แล้ว ย่อมทำให้ยากต่อการนำข้อมูลมาปฏิบัติได้ เพราะข้อมูลที่มีความจำเป็นต้องใช้ในการวางแผน มีเป็นจำนวนมาก มีรายละเอียดปลีกย่อยที่จะต้องพิจารณา

จากผลการศึกษาของ จรูญ วงศ์คำ (2541, หน้า 51) พบว่า ไม่มีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และข้อจำกัดด้านข้อมูลสารสนเทศกับการติดตามและประเมินผลส่วนมากเป็นเรื่องของการขาดการตรวจสอบข้อมูลสารสนเทศอย่างถูกต้อง การตรวจสอบข้อมูลสารสนเทศที่ใช้ในการวางแผน เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ เพราะการได้ข้อมูลที่ถูกต้อง จะสามารถสนองตอบต่อความต้องการของโรงเรียนได้ซึ่งจะส่งผลให้การวางแผนมีประสิทธิภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2543, หน้า 183) กล่าวว่า การขาดความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูล การไม่ให้ความสำคัญ การไม่มีส่วนร่วมเกี่ยวกับระบบข้อมูลมาตั้งแต่แรกแม้ข้อมูลจะมีความถูกต้องแม่นยำสูงเพียงใดก็จะไม่เกิดประโยชน์

งบประมาณกับการเตรียมการวางแผน การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา เห็นว่าข้อจำกัดด้านงบประมาณกับการเตรียมการวางแผน ส่วนใหญ่เกิดจากข้อจำกัดด้านงบประมาณกับการเตรียมการวางแผน ที่มาจากการขาดการทำงานงบประมาณที่เป็นระบบจึงทำให้ยากต่อการตัดสินใจ เพราะว่าในเรื่องของงบประมาณ

มักจะได้รับอนุมัติจัดสรรจากส่วนกลาง จึงทำให้โรงเรียนตัดสินใจได้ยากในการเตรียมการวางแผนว่าจะต้องทำอะไร และต้องใช้งบประมาณเท่าไรในการวางแผนการศึกษาของโรงเรียน แต่ถึงแม้ว่าการเตรียมรายละเอียดของแผนงานเพื่อของงบประมาณที่มีความชัดเจนและเป็นไปได้มากที่สุดจะเป็นการให้ข้อมูลที่ง่ายต่อการพิจารณาจัดสรรงบประมาณก็ตาม การจัดเตรียมรายละเอียดในเรื่องของงบประมาณที่จะต้องใช้งบประมาณที่มีความชัดเจน โปร่งใส และเกิดประโยชน์สูงสุด มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2524, หน้า 265) กล่าวว่า ขาดการทำงานงบประมาณที่เป็นระบบที่เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการตัดสินใจ ส่วนข้อจำกัดด้านงบประมาณกับการวางแผน ส่วนมากงบประมาณที่เขียนไว้ในโครงการไม่ได้รับการจัดสรร หรือได้รับจัดสรรน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการ จากผลการวิจัยของ มานะ จัยสกุล (2539 หน้า 93) พบว่า ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ และยังใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ บุญยืน มานะกิจ (2535, หน้า 86) พบว่า ขาดงบประมาณ

ส่วนข้อจำกัดด้านงบประมาณกับการนำแผนไปปฏิบัติ ส่วนมากได้รับงบประมาณไม่เพียงพอกับการนำแผนไปปฏิบัติ จากผลการวิจัยของ วันชัย วิเชียรวรรณ (2535, หน้า 95) พบว่า งบประมาณที่กำหนดตามโครงการไม่มีความเหมาะสม และผลการศึกษาของ จรูญ วงศ์คำ (2541, หน้า 53) พบว่า โครงการบางโครงการขาดงบประมาณสนับสนุน ส่วนข้อจำกัดด้านงบประมาณกับการติดตามและประเมินผล ส่วนมาก ไม่มีงบประมาณกับการติดตามประเมินผล ดิลก บุญเรืองรอด (2537, หน้า 34) กล่าวว่า ค่าใช้จ่ายเป็นข้อจำกัดที่สำคัญที่มีส่วนทำให้ได้แผนมีลักษณะไม่ดีพอ เกี่ยวกับเรื่องนี้การไม่ให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผล เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในส่วนนี้ทั้งที่ความเป็นจริงแล้วการติดตามประเมินผล จะเป็นเหมือนข้อมูลที่ย้อนกลับมาให้ทราบผลการดำเนินงานของหน่วยงานว่าบรรลุตามเป้าหมายมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะทำให้การวางแผนในครั้งต่อไปมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

เวลากับการเตรียมการวางแผน การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ข้อจำกัดด้านเวลากับการเตรียมการวางแผน คือไม่มีการเตรียมการวางแผนไว้ล่วงหน้า การไม่มีมีปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจนจึงทำให้การเตรียมการวางแผนคลาดเคลื่อนอยู่ตลอดเวลา ซึ่ง สนานจิตร์ สุนทรทรัพย์ (2524, หน้า 82) กล่าวว่า ไม่มีการจัดลำดับความสำคัญของแผนงานหรือโครงการไว้ก่อน เมื่อมีการตัดทอนงบประมาณจึงเริ่มตัดสินใจกันใหม่ ทำให้การดำเนินงานล่าช้า ส่วนข้อจำกัดด้านเวลากับการวางแผนจะมีระยะเวลาน้อยกับการวางแผน ดิลก บุญเรืองรอด (2537, หน้า 34) กล่าวว่า เวลาเป็นข้อจำกัดที่สำคัญที่มีส่วนทำให้ได้แผนมีลักษณะไม่ดีพอ ข้อจำกัดด้านเวลากับการนำแผนไปปฏิบัติ ส่วนมากเป็นเรื่องของเวลากับการนำแผนไปปฏิบัติ คือภารกิจงานด้านอื่นที่ล้นมือ ทำให้ไม่มีเวลาสำหรับการนำแผนไปปฏิบัติ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2524, หน้า 219) กล่าวว่า ผู้บริหารไม่ได้คาดการณ์ล่วงหน้าหรือวางแผนล่วงหน้าถึงปริมาณงานขององค์การ ซึ่งทำให้ผลงานไม่เสร็จตามเวลาที่กำหนด ส่วนข้อจำกัดด้านเวลากับการติดตามและประเมินผล ส่วนมากจะไม่มีเวลากับการติดตามประเมินผล

จากข้อจำกัดทั้งหมดที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่าข้อจำกัดที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็น บุคลากร ข้อมูลสารสนเทศ งบประมาณ และเวลา ล้วนส่งผลกระทบต่อเตรียมการวางแผน การวางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผลทั้งสิ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าข้อจำกัดที่เกิดจากบุคลากรในเรื่องของการเตรียมการวางแผนจะเป็นเรื่องของการขาดการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในองค์กรและนอกองค์กร ในเรื่องของการวางแผนจะยึดติดกับนโยบายและเป้าหมายจากส่วนกลาง ในเรื่องของการนำแผนไปปฏิบัติจะเป็นเรื่องของการปฏิบัติตามความเคยชินมากกว่าจะยึดแผนเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติ ส่วนการติดตามประเมินผล ยังขาดความตระหนักในเรื่องนี้ เพราะการไม่ให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผล ย้อนนำมาซึ่งการวางแผนที่ล้มเหลว ส่วนข้อจำกัดในด้านข้อมูลสารสนเทศกับการเตรียมการวางแผน เป็นเรื่องของข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน ไม่ครอบคลุมข้อมูล ข้อมูลคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง การวางแผน จะเกิดข้อจำกัดของการไม่มีการตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องก่อนการวางแผน และในเรื่องของการนำแผนไปปฏิบัติ ไม่มีการจัดเรียงข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ส่วนการติดตามและประเมินผล เกิดจากไม่ได้มีการตรวจสอบข้อมูลสารสนเทศอย่างถูกต้อง ข้อจำกัดของงบประมาณกับการเตรียมการวางแผนเป็นเรื่องของการขาดงบประมาณที่เป็นระบบทำให้ยากต่อการตัดสินใจ การวางแผนพบข้อจำกัดเรื่องงบประมาณไม่ได้รับการจัดสรรส่วนการนำแผนไปปฏิบัติเป็นเรื่องของการได้รับงบประมาณไม่เพียงพอต่อการนำแผนไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล เป็นเรื่องของไม่มีงบประมาณในการติดตามและประเมินผลซึ่งข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในด้านงบประมาณนั้นจะเป็นเรื่องของการมีงบประมาณไม่เพียงพอทั้งสิ้น ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่ทำให้การวางแผนประสบปัญหาโดยตลอด ส่วนข้อจำกัดในเรื่องของเวลา ในการเตรียมการวางแผน เป็นเรื่องที่ไม่มีการเตรียมการวางแผนไว้ล่วงหน้า ส่วนการวางแผนคือมีระยะเวลาน้อย และการนำแผนไปปฏิบัติคือมีภาระงานอื่นที่เข้ามาแทรกในระหว่างการนำแผนไปปฏิบัติ ส่วนการติดตามประเมินผล เป็นเรื่องของไม่มีเวลาในการติดตามประเมินผล ซึ่งจะเห็นได้ว่าเวลาจะเป็นข้อจำกัดที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การวางแผนไม่มีความชัดเจน และการติดขัดในเรื่องของเวลาจะเป็นเหมือนลูกโซ่ที่ทำให้งานที่วางไว้ในกิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงานเกิดความ ผิดพลาด ไม่ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาข้อจำกัดในการวางแผนการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัด เชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะในการวางแผนการศึกษาไว้ดังนี้

1. จากข้อจำกัดของบุคลากรในการวางแผน เพื่อให้เอื้อต่อการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ แผนควรให้ความสำคัญในเรื่องของการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ให้มากที่สุด ตลอดจนงานในหน้าที่ด้านอื่น ๆ ให้น้อยลง จัดเวลาว่างให้เหมาะสม เพื่อให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ใช้เวลาในการวางแผนได้อย่างเต็ม
2. จากข้อจำกัดของข้อมูลสารสนเทศ ควรจะให้ความสำคัญกับข้อมูลสารสนเทศ เพราะข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน จะสามารถครอบคลุมภารกิจของโรงเรียนได้ และที่สำคัญจะทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งจะทำให้การวางแผนง่ายขึ้น และสามารถสนองตอบต่อความต้องการได้อย่างแท้จริง
3. จากข้อจำกัดของงบประมาณ ควรจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องของงบประมาณที่จะต้องใช้ในการวางแผน และควรนำแผนของโรงเรียน มาประกอบการตัดสินใจ และเป็นแนวทางในการจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียน พร้อมทั้งโอนงบประมาณที่ได้รับจัดสรรให้โรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนบริหารงบประมาณเอง ซึ่งจะเป็นผลให้งบประมาณสอดคล้องและสัมพันธ์กับความต้องการของโรงเรียน และโรงเรียนจะสามารถแก้ปัญหาและสนองความต้องการได้
4. จากข้อจำกัดของเวลา เนื่องจากระยะเวลาในการจัดทำแผนมีน้อยและกระชั้นชิด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรประสานงานโดยแจ้งให้โรงเรียนทราบในเรื่อง วัตถุประสงค์ นโยบาย เป้าหมาย และมาตรการ ตลอดจนจุดเน้น ให้โรงเรียนเตรียมดำเนินการแต่เนิ่นๆ รวมทั้งกำหนดกรอบเวลาแต่ละกิจกรรมไว้เป็นขั้นตอน และแสดงแผนภูมิปฏิทินกิจกรรมต่างๆ ที่จะต้องปฏิบัติ ตลอดจนกำหนดกรอบระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เพื่อก่อให้เกิดการทำงานตามระยะเวลาที่กำหนด
5. เครื่องมือในการทำวิจัยครั้งนี้ข้อคำถามทั้งหมดเป็นข้อคำถามในเชิงลบ เนื่องจากเป็นเรื่องเกี่ยวกับข้อจำกัด ในการทำวิจัยครั้งต่อไปแบบสอบถามควรเป็นกลางและไม่ควรเน้นหนักไปทางใดทางหนึ่ง
6. ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรให้ความสำคัญกับการติดตามและการประเมินผล เพราะจะทำให้เราทราบผลการดำเนินงานในการวางแผนว่ามีจุดอ่อนและจุดแข็งตรงไหน เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับให้มีความเหมาะสมในการวางแผนในครั้งต่อไป